

Persze sokan mondják: minden erkölcstelenséget meghalad, hogy valaki beteges vonzódásáért a sokrétűség iránt, ami nem egyéb léha szórakozásnál – valahol az onánia és a kuglizás között –, hajlandó „népet”, „közérdeket”, „jövőt” feláldozni. Tán méltán érne szemrehányás, ha bebizonyítható volna, hogy V. Károly iránti szilaj történelmi rokonszenvem valóban csak lélektani ínycséség lenne. De erős a gyanúm, hogy nem az. *Etikai* éhségem húz ezekhez a szerepben vergődőkhöz, álarctól elvárzókhöz: erkölcs, emberi embervolt, életprobléma csak ilyen súrlódások, ütközések alkalmával kerül felszínre. A diktátorok szimpla gravitációs sémájának és előrerohanásának nincs etikája. *Ők* áldozzák fel a „hérosz” esztétikai és egészen feminin fogalmáért az *embert* és az *erkölcsöt*.

Beney Zsuzsa

UTOLSÓ SZERELMEM

Az utolsó. Mert megcsalattatás.
És ettől minden megcsalattatás lesz.
Mindaz, mi egykor szeretet: hazugság.

Pedig nem az volt. De a szerelem
jövőt teremt az elmúltott világból.

Örökös jövőt. A forgó kerék
küllön taposó számara, az állat-
öv minden csillaga jövendő.

Fordított örvény: letről fölfelé
pörög és mégis lehúz a halálba.
Úgy érzed szállsz – miközben elmerülsz.

*

Mint régi trükkös képen: a halak közt
elzúgó vízből elzúgó madár lesz,
nem tudjuk, melyiké a körvonal,

nem tudom: saját sorsom fáj: hiányod,
vagy a téged üldöző démonok gyötörnek.

Már csak fájdalom vagyok. Úgy éget mint csalán
a gondolat hogy többé rám se gondolsz.
S én folyton rád. Csalán-erdőben járok.

Nem tudom, magányod sivatagától
szenvedek vagy én is e sivatagban.
Ellenségeddé tettél. Ellenségem vagyok.

*

Én tudtam, hogy életet vagy halált
hozol majd s elfogadtam a halált is.
De nem tudtam, hogy a lélek halálát.

Megfertőztél és megállíthatatlan
fertőzőm magam körül a világot.

Mert mit rámmértél: bűn a szenvedés.
És a tiéd: bűnöm vagy büntetésem.
A lelki halál, amely lassan éget

mint fojtott parázs, megöl másokat.
Nem tudtam, vagy tudtam, az, ahogy Téged
szeretlek: rontás. De honnét fakadt?

*

Biztos hogy az utolsó volt. Mert büntetés volt.
Egyszerre sűrű bűn és büntetés.
Azt régóta tudom, hogy büntetés

de azt nem, hogy miért volt bűn. Pedig
igazán ezt tudtam: hisz sziklaélre hágtam.

Isten világát beléd szűkitettem
csak így lehetett végtelen világgá.
Benned nem-halandó lelked szerettem.

Neked adtam s elfújtad életem.
Mert halandóban láttam halhatatlant
ezért volt halál s megcsalattatás is.

*

Így csalta meg egykor az ég a földet.
Angyalok a halandók lányait.
Így lökte el az Isten a világot.

Mindez, persze, csak képzelet. Hiszen
önmagamban a megcsalattatás is.

Énbelőlem sugárzik a halál
másokra, azért hogy kiváltsalak?
Hogy bírja el a föld önnön mélységeit,

hogy bírja el az ég iszonyu terhét?
Hiszen a szerelem, Desdemona szerelme
ártatlan – de büntetése mégsem feloldozás.

*

A kék üvegvázában amit Tőled
kaptam, amely emlékeztet az eltört
vázára, ami Rá, kit a halál

bimbójában tört le: egy fagyott rózsabimbó
s néhány Judáspénz. Lehet ez valóság?

A haikuk, a jelképek, a képek
kora lejárt. Jelképesebb a lét
a gondolatnál és a látomásnál.

Rémálmaink egymással felelnek.
Bennem alszol. Elfészkelődsz. Nehéz
tested alatt összeroskad a lelkem.

*

Bűnöm azt öli meg, ki majdnem én vagyok
mint egykor őt, kit testemben fogantam.
S én élek, lengőhídon lebegek

az elzuhogó sár fölött; alant
csata után sodródni a halottak.

Téged, nem más, nem magamat szerettem
e szerelemben. Érted odaadtam
halálom békéjét, életemet.

Hogy rontottad meg tisztaságomat?
Hogy lett sárrá, mi kristályragyogás volt?
Mikor lettem gyilkos, ki egykor áldozat?

*

Hű maradni a nem-szerettetésben.
Villámok szagatása közt rohanni
ajtódig, amit majd becsapsz előttem.

Tudni mikor kilépek a viharba
hogyan ajtódat majd bevágod előttem.

Úgy rohanni e villámló világban
talppal a földet érezni, a szélben
Isten ellenszelét, hogy a hit Benned

röpítsen, Hozzád, Tőled el – hisz Benned
éltem, Hozzád közeledtem, ha Tőled
távolodtam. Szenvedésed szerettem.

*

Azért utolsó, mert csak szenvedés.
Annak mélye. Hermészként Te vezettél
az önmagamnál mélyebb alvilágba.

Tán a Tiéd mélyebb? Pincéd alatti
karsztvíz ásványaitól mérgeződtem?

Mindazokhoz, akiket meggyötörtek
s akikre nem gondolnak, mert haláluk
réme széttöri a gondolatot

mindahhoz mi e földön tehetetlen,
amit Isten elejtett, Te vezettél.
Szeretetlené tett e szerelem.

*

Ments meg a bűntudattól. Attól, hogy nem szeretlek,
attól, hogy így szeretlek. De hogy mentsz Te, aki
nagyobb bűnnek érzed, hogy nem szeretsz,

s nagyobbban, hogy szeretsz. Csapkodó madarak
vergődünk egymás kontúrjába zárva.

S repkednek a tollak, már csak csupasz váz
forog egymásban. Nem fogynak a tollak.
A vakító ég pelyhekkkel telik,

nyári égen hópelyhek kavarnak.
Nem kisebb s nem nagyobb elválni nem tudásunk
mint élet és halál elválni nem tudása.

*

És mind e város tükör-palotái,
egy ártatlan tér, langyos múlt-fuvallat
egymásbanyílt lelkünk, a bizalom:

szálka és rozsda, megcsalattatás volt.
Tükörírással vízre írt hazugság.

De a víz a legkeményebb elem
s a legrejtélyesebb is: összezárul
réstelen rés felett. Magábanyel

mindent, felold mindent, de mélyein
kavics, halak, foszlányok: az anyag.
Csakhogy a vízben semmi az, mi nem víz.

*

Mert a fényes, folyékony létezésben
körülrít üresség ami szilárd
ami ing, tátog, úszkál az időben:

halak, korallok, virágállatok.
Kővévált buborék benned szerelmem.

A láthatatlan sugár végigsiklik
a tenger láthatatlan üvegén
s érintése nyomán felcseng a fény

és a nem-fénylő fénynek tükrözésén
tűz támad, tűzben ég és el nem ég
a kettős lét. Foszforeszkál a semmi.

*

Ezért nem alhatok ki míg Te égsz.
Tükrömben égsz. Én talán nem is égek.
Áttetsző üvegre foncsorozott

szerelmemen nem siklik át a fény sem.
Csak rád verődik vissza életem.

Mégsem Téged – magam zárom e fényt
át nem eresztő sorsnak börtönébe.
Te tüzet látsz. Én nem látom magam.

Gyertya, nem világítok a sötétben.
Lelkem nem szállhat kékebb ég felé.
Kívül higany vagyok. Penészszürke kitinváz.

*

Haldoklik szerelmem. Jobban szeretlek
most, hogy kialszik, s véle magam is.
Ez nem a láng utolsó lobbanása,

ez nem az alkony szelíd permete.
Nem lefoszlás az elfoszló világról

hanem a világ lassu búcsuzása
Tőled. Lencsémbe koncentrált sugár.
Valami bennem pusztult el helyetted.

Megolvadt lelkem. Higany, be nem issza
sem víz, sem part. Lét és nemlét közé
rekeszti léted és nemlétezésed.

Szász Imre

A FÉLELEM GYÖNYÖRE

– Utálom a gyávaságot – mondta Román Anna szinte álmatagon. – Nem azért, mert megaláz, nem azért, mert férfiatlan, hanem mert esztétikailag olyan visszataszító. Olyan verejtékszagú, hűgyszagú, olyan görnyedt. Nekem a hímmajom igenis álljon ki a placra, és döngesse a mellét.

– Édesem, az én bátorságom legfeljebb annyi, hogy ott maradok a placcon, ha már ott vagyok. De nem döngetem a mellem, és nagy valószínűséggel verejtékszagú és hűgyszagú vagyok. És ha választhatok, alkalmasint oda sem megyek a placra. Nyilvánvaló gyávaság. De nem tudom pontosan, mi a gyávaság. Ezt nem mentségemül mondom. Mikor válik a félelem gyávasággá? Mikor válik a gyávaság a túlélés parancsává? Mikor tapintat a gyávaság, és mikor alázatos nyöszörgés? Vagy, hogy az ellenpólusra is rákérdeszek: mikor mutatvány a bátorság, mikor eszelősség, mikor az